

Kiruna kommun
kommun@kiruna.se

2018-11-27

1 (18)

Dnr:405-2018:6475

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Bergaskolan
i Kiruna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Bergaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

En förteckning över det underlag som Skolinspektionen inhämtat vid granskningen finns i bilaga 1. Bakgrundsuppgifter om verksamheten redovisas i bilaga 2.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning.

Information om bedömningsområden finns i bilaga 1.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Bergaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever, oberoende av könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att stimulera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling genom att ge dem utmaningar som är anpassade till den kunskapsnivå de befinner sig.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas *i hög utsträckning* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i låg utsträckning*.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn, i samarbete med lärarna, ger förutsättningar att samverka och använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 juni 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr: 405- 2018:6475) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd för Skolinspektionens bedömningar inom området:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat, och resultat av arbetet med trygghet och studiero samt undervisningens genomförande. Rektorn identifierar utifrån analysen utvecklingsbehov och fattar beslut om förbättringsåtgärder. Dock följer rektorn i liten mån upp lärarnas arbete med värdegrundsuppdraget i undervisningen.

Rektorn vid Bergaskolan leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn verkar för ett kollegialt lärande vad gäller lärarnas arbete med att utveckla undervisningen. Vidare har rektorn skapat fungerande rutiner för hur skolan ska arbeta i olika avseenden. Dock är vissa av skolans arbetssätt otydliga, framförallt är systematiken i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd otydlig.

Granskningen visar också att rektorn ger svag ledning och styrning kring frågor som gäller skolans arbete med jämställdhet. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skäl för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar delar av skolenhetens kunskapsresultat och resultat av skolans arbete med trygghet och studiero. Av intervju med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan framgår att personalen rapporterar de kunskapsresultat och analyser som rektorn efterfrågat. Elevernas trygghet och studiero följs upp bland annat med enkäter. Rektorn identifierar även utvecklingsområden och beslutar om förbättringsåtgärder med grund i de behov som kommit fram i nämnda analys. En insats som rektorn lyfter fram som ett exempel är beslutet om att utöka personalstyrkan med en lärare som arbetar specifikt med att utveckla språket hos de elever som uppvisat svårigheter.

Rektorn följer upp och analyserar undervisningens genomförande. Som ett led i att hämta in kunskap om varje lärares undervisning har rektorn uppdragit till lärarna att skriftligen förmedla hur den egna undervisningen kan förbättras så att ännu fler elever når de nationella målen. Rektorn har tillsammans med specialpedagogen gjort klassrumsbesök och där fångat upp vilka behov som finns i klasserna. Utifrån dessa behov har rektorn beslutat om insatser för att utveckla kvaliteten i undervisningen.

Dessa insatser handlar bland annat om att uppmuntra lärare och erbjuda handledning från specialpedagog till de lärare som önskar få det.

Dock följer rektorn i liten mån upp lärarnas arbete med värdegrundsuppdraget i undervisningen. Rektorn, och elevhälsan, förklarar förvisso att uppföljningen av värdegrundsarbetet är påbörjat, men betonar att fokus för rektorns uppföljning är elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelse. Lärarna ger vid intervjun exempel på hur de arbetar med värdegrunden, men uttrycker också att rektorn inte följer upp det arbete som sker i klasserna fullt ut.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn har i sin organisation etablerat former för ett kollegialt samarbete, framförallt gällande specialpedagogiska frågor. I den organisationen har specialpedagogen tilldelats ett ansvar för att handleda lärare i undervisningen. Rektorn ser bland annat till att lärare vid Bergaskolan utvecklar sin kompetens i de frågor som är viktiga för att kunna bedriva en undervisning i enlighet med läroplanens krav. En viktig del är då enligt rektorn att allas kompetensutveckling ska komma verksamheten till del.

Rektorn har skapat fungerande rutiner för hur skolan ska arbeta i olika avseenden, exempelvis rutiner för att uppmärksamma, utreda och åtgärda kränkande behandling. Däremot är skolans rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd otydliga. Visserligen fungerar lärarnas arbete med extra anpassningar i klassrummen väl. Men enligt rektorn och elevhälsan är arbetsgången för särskilt stöd oklar och personal har inte en samsyn om vad extra anpassningar och särskilt stöd är.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn ger svag ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete. Rektorn säger sig sakna kunskap om hur lärarna arbetar med jämställdhetsfrågor. Som förklaring anger rektorn att tiden har varit alltför knapp för att hinna med den delen av rektorsuppdraget. Någon uppföljning har därmed inte gjorts. Lärarna beskriver i sin tur att de arbetar medvetet med frågor som handlar om att elever, oberoende av könstillhörighet, ska ha lika rättigheter och möjligheter i klassrummen, men uppger samtidigt att rektorn inte följer upp det arbete som sker i klassrummen. Däremot uppfattar flera lärare att rektorn har förväntningar om att alla lärare ska känna till och arbeta utifrån frågor om jämställdhet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektorns ledarskap, men att utvecklingsområden finns. Rektorn behöver stärka sin ledning i flera avseenden inom området. Skolinspektionen väljer här att lyfta fram att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom skolans jämställdhetsuppdrag.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever, oberoende av könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Av läroplanen framgår bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla det skolövergripande arbetet med jämställdhetsfrågor vid skolenheten. Rektorn behöver ta ansvar för att lärare har och utvecklar sin kunskap om vad jämställdhet innebär och hur undervisning kan bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Även om några lärare på eget initiativ bedriver ett arbete med jämställdhetsfrågor är det av stor betydelse att rektorn försäkrar sig om att all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar undervisningen. Skolinspektionens rekommendation är därför att rektorn samlar in kunskap om hur varje lärare bedriver arbetet med jämställdhetsfrågor i det enskilda klassrummet. Den kunskapen kan sedan ligga till grund för rektorns beslut om hur arbetet med jämställdhet behöver utvecklas.

Undervisning

Författningsstöd för Skolinspektionens bedömningar inom området:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5 a §§ skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (SFS 2011:185)

Lgr 11,1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 5. Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömning

Granskningen visar att undervisningen vid Bergaskolan är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. De flesta lärarna arbetar för att undervisningen ska vara strukturerad och ha ett logiskt flöde. Därutöver gör lärarna eleverna delaktiga i undervisningen, bland annat genom att ge eleverna strategier som främjar deras lärande. Lärarna arbetar för att stärka elevernas självförtroende och motivation genom att skapa uppgifter som är anpassade efter elevernas förmåga, främst de elever som uppvisat svårigheter av olika slag. Däremot visar granskningen att undervisningen inte är tillräckligt utmanande för de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skälen för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Målfokuserad och varierad undervisning samt aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen vid Bergaskolan är målfokuserad i den meningen att den har en koppling till målen i läroplanen. Vid uppstarten av ett nytt ämnesområde går lärarna igenom vad eleverna ska lära sig och hur det kopplar till läroplanens mål. Några lärare beskriver att de återkommer till den kunskapsmatris som undervisningen utgår ifrån för att med jämna mellanrum påminna eleverna om vad de ska lära sig inom området. Även elever beskriver att lärare vanligtvis lyfter fram målet med lektionernas innehåll.

Granskningen visar att undervisningen vid Bergaskolan är varierad avseende arbetsformer och undervisningsmetoder. Lektionerna innehåller en variation mellan arbetsformer, ibland grupperas eleverna i små grupper och ibland i par men också enskilt för att lösa angivna arbetsuppgifter. Även helklassundervisning förekommer

där lärare leder undervisningen i interaktion med eleverna. Vid Skolinspektionens observationer förekommer därutöver gemensamma reflektioner i helklass om dagsaktuella ämnen och företeelser. Vad gäller undervisningsmetoder uppger lärarna att de ibland gör experiment för att eleverna ska kunna koppla ämnesinnehållet till deras egen vardag. Lärare uppger också att de använder visuellt bildstöd i undervisningen för att säkerställa att innehållet når fram till alla elever i klassen.

Granskningen visar att undervisningen innehåller ett aktivt lärarstöd. Eleverna uppger att lärarna ger den hjälp som eleverna behöver för att lära. Någon elev förklarar att lärare kontrollerar att eleverna har förstått, utan att eleverna behöver signalera att de behöver hjälp. Lärarna arbetar för att eleverna ska kunna hjälpa varandra, utan att "bara säga svaret". Skolinspektionens observationer styrker den information som lärare och elever ger om lärarstöd. Lärarna går under elevernas enskilda arbete runt och frågar upp att eleverna uppfattat vad de ska göra och hjälper de elever som "kört fast". Lärarna håller även genomgångar om ämnesinnehållet i lektionen med förtydliganden av det som eleverna uttrycker är oklart.

Granskningen visar även att undervisningen vid Bergaskolan som regel är strukturerad i meningen att den har en inledning, ett genomförande och ett sammanfattande avslut. Många lärare, men inte alla, arbetar för att delmoment under lektionerna ska vara kopplade till varandra i ett logiskt och sammanhängande flöde. Som exempel nämner lärarna att de varje dag startar upp skoldagen på samma sätt. De sätter upp ett schema för dagen som eleverna lätt kan ta del av samt en beskrivning av den arbetsordning som eleverna ska följa under pågående lektion. Några lärare uppger sig även använda andra hjälpmedel för att skapa en ännu tydligare struktur för de elever som behöver det. Som exempel nämner lärarna att de ibland använder en klocka som visuellt stöd för elever att fördela och strukturera sitt skolarbete under lektionstid. Många lärare använder således både muntliga och visuella hjälpmedel för att skapa en struktur som alla elever kan ta del av. Däremot finns en variation när det gäller struktur i undervisningen, uppger rektorn. Medan många lärare har en tydlig struktur i undervisningen finns det andra som inte har det.

Elevers delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att flera lärare arbetar för att eleverna ska bli delaktiga i sitt eget lärande genom att eleverna ges strategier för att själva reflektera över sitt eget lärande. Exempelvis tränas eleverna i att muntligt förklara sina strategier för att lösa uppgifter för sina klasskamrater.

Det förekommer att elever får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen. Lärarna inhämtar elevernas synpunkter genom att göra muntliga

utvärderingar av undervisningen. På klassråd för eleverna också fram synpunkter, enligt eleverna själva. Vid intervjun ger någon lärare exempel på när elevers synpunkter tagits tillvara och låtit elevernas intresse styra undervisningens innehåll. Lärare ger också exempel på att elever i en demokratisk process görs delaktiga i att utforma regler som gäller för samvaron i ett klassrum.

Individanpassad undervisning- stimulans, stöd och utmaningar

Granskningen visar att lärarna huvudsakligen har höga förväntningar på elevernas förmåga och vilja att lära. Lärarna uppger att de arbetar för att i undervisningen stärka elevernas självförtroende och motivation. Det arbetet består enligt lärarna av att de i ett första steg tar reda på vad eleverna kan för att utifrån den kunskapen skapa utmanande uppgifter som eleverna klarar av att genomföra. Hela tiden utan att uppgifterna blir alltför enkla, betonar lärarna. Ett annat sätt att visa förväntningar är att låta eleverna prova sig fram i lärandet, enligt lärarna. Utifrån elevernas prestationer visar därefter lärarna på riktningen och tydliggör för eleverna hur de kan komma vidare i sin kunskapsutveckling, enligt lärarna. I Skolenkäten¹ hade eleverna vid Bergaskolan högre värden jämfört med samtliga medverkande skolenheter i riket avseende påståendena "*Skolarbetet är intressant*" och "*Skolarbetet är roligt*" (indexvärdet 7,5 jämfört med 7,0 respektive 7,2 jämfört med 6,7).

Granskningen visar även att undervisningen är anpassad till den aktuella elevgruppen på grupp- och individnivå, framförallt till de elever som har uppvisat svårigheter av olika slag. Lärarna arbetar genom att anpassa innehåll och arbetssätt för att undervisningen ska gagna och intressera samtliga elever. I observationer kommer det exempelvis till uttryck genom att läraren repeterar det som sägs eller reder ut oklara instruktioner. Granskningen visar dock att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning lyckas utmana de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Flera lärare uttrycker en svårighet att anpassa undervisningen utifrån de elever som behöver mer utmaningar. En förklaring uppges vara att de elever som uppvisar svårigheter av olika slag är i fokus. Rektorn beskriver att det kan handla om hur lärarna prioriterar sin tid: "Vi fokuserar ofta på de här eleverna som behöver extra stöd och riskerar att glömma

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten med syftet att samla in synpunkter från elever, föräldrar och pedagogisk personal, som ett underlag inför tillsyn av skolan. Enkätresultat finns på webbplatsen <http://siris.skolverket.se> under fliken Tillsyn.

de elever som behöver mer utmaningar.” En annan förklaring som en representant för elevhälsan ger är att lärarna ibland tycks ha för låga förväntningar på de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns. Undervisningen vid skolan kan förbättras i flera avseenden. Skolinspektionen väljer här att lyfta fram att skolan behöver utveckla arbetet med att utmana elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att stimulera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling genom att ge dem utmaningar som är anpassade till den kunskapsnivå som de befinner sig.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

En undervisning där läraren utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter som utvecklar elevernas tänkande anses främja och stärka elevernas motivation och engagemang i undervisningen.² Uppgifter under lektionerna som stödjer elevernas motivation kan till exempel vara "[...] utmanande, meningsfulla och dynamiska och stöddas av varierad undervisning i ett klassrumsklimat som premierar ansträngningar och där dessutom elever inte blir straffade eller förödmjukade för misstag eller för att de har olika sätt att lära sig, som till exempel att vissa tar längre tid på sig eller behöver assistans.³ Eleverna behöver utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Detta ställer krav på tankemässiga utmaningar men också på lärarstöd under lektionstid. Lärande ska ske så att det utmanar alla elever oavsett

² Nordenbo, S-E. m.fl. "Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school.: A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research." *Danish Clearinghouse for Educational research*. (2008). Sid 52f.

³ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur, sid 147.

vilken nivå de befinner sig på. Om utmaningarna blir för få sker inget lärande och eleverna riskerar att tappa intresse och motivation. Om kraven istället blir för höga och stödet för begränsat riskerar eleverna att bli frustrerade och ge upp.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn tillsammans med personalen behöver planera och genomföra ett utvecklingsarbete som syftar till att utmana elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Det kan exempelvis handla om att erbjuda differentierade uppgifter av fördjupande karaktär.

Trygghet och studiero

Författningsstöd för Skolinspektionens bedömningar inom området:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–7 §§ skollagen

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper samt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas *i hög utsträckning* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Granskningen visar att personalen på skolan bedriver ett gemensamt och strukturerat arbete för att skapa och upprätthålla studiero. Vidare framkommer att det vid skolan bedrivs ett arbete för att skapa trygghet. Nedan följer skäl för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Studiero och lugn miljö

I granskningen framkommer att studieron i på Bergaskolan i huvudsak är god. Ljudnivån är låg och eleverna ägnar sig framförallt åt skolarbetet, även om enstaka tillfällen med störningsmoment förekommer. Rektorn har även fått höra att vårdnadshavare uppfattar att det är lugnt och tyst i klassrummet, även om något undantag kan förekomma. I skolenkäten har eleverna vid Bergaskolan högre indexvärden än samtliga medverkande skolenheter på frågor som rör studiero. Avseende påståendet "*På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet*" har eleverna vid Bergaskolan gett väsentligt högre värden jämfört med samtliga medverkande skolenheter i riket (indexvärdet 7,1 jämfört med 3,9). Även om det i de flesta klassrum råder lugn och ro, finns dock en viss variation i studiero enligt lärarna.

Personalen vid skolan bedriver ett gemensamt arbete för att skapa och upprätthålla en studiero i klassrummen. Lärarna förklarar att en tydlig lektionsstruktur och rutiner ingår i arbetet med att skapa studiero i klasserna. Någon lärare ser alltid till att erbjuda

uppgifter som eleverna kan arbeta med när ordinarie uppgifter är för svåra och läraren inte har möjlighet att hjälpa till. En insats för att skapa studiero uppges av rektorn vara att lärarna bygger sådana relationer i klassrummet att eleverna kan stödja varandra i lärandet. Det arbetssättet förväntas dämpa ljudnivån i klassrummet. Rektorn har pratat med personalen om hur de ska kommunicera med elever. Som exempel beskriver lärarna att rektorn har tagit upp betydelsen av att lärarna betar sig förebildligt och har ett trevligt sätt att möta personal, elever och föräldrar.

Skolans arbete med att skapa trygghet

Samtliga intervjugrupper uppger att miljön på skolan är trygg. Elever beskriver att det finns vuxna som de kan vända sig till om något händer och uttrycker att de vuxna agerar när de får kännedom om att något har hänt. Den återkoppling som rektorn uppger sig ha fått från vårdnadshavare är att elever upplever sig trygga på skolan och att eleverna vill gå till skolan. I Skolenkäten har eleverna vid Bergaskolan genomgående högre indexvärden jämfört med samtliga medverkande skolenheter i riket på frågeområdet som rör trygghet, exempelvis avseende påståendet "*Jag känner mig trygg i skolan*" (indexvärdet 9,8 jämfört med 8,1).

Personalen vid Bergaskolan bedriver ett arbete för att skapa en trygg miljö för elever. Personalen genomför kartläggningar av elevernas uppfattning om trygga och otrygga platser i skolan med syftet att identifiera vilka behov som finns. Vid analysen av sådana kartläggningar framkommer exempelvis information om att omklädningsrum och delar av skolgården upplevs som otrygga. I syfte att öka tryggheten på dessa platser har beslut fattats om att fler vuxna ska vistas ute på skolgården under raster samt i omklädningsrum. Därutöver har beslut fattats om att förbättra belysningen på skolgården så att personal och elever ska synas bättre i mörkret. Enligt rektorn återkopplas resultaten av kartläggningen till elever, exempelvis via klassråd.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Bergaskolan *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd för Skolinspektionens bedömningar inom området:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14–15 §§ och 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper samt 2.7 Bedömning och betyg.

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg *ges i låg utsträckning*.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Granskningen visar att rektorn har analyserat eventuella skillnader i omdömen och betyg mellan årskurser och ämnen. Rektorn gör analysen att det finns lärare som behöver utveckla sin kompetens avseende bedömning och betygssättning, men har ännu inte satt in och genomfört tillräckliga insatser. Rektorn har inte heller säkerställt att lärarna har förutsättningar att samverka och använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skälen för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Uppföljning och analys av lärarnas omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i betyg mellan årskurser och ämnen. Rektorn har inte identifierat några skillnader vad gäller kön eller utlandsfödda. Även om rektorn inte identifierar några tydliga skillnader eller variationer, gör rektorn analysen att det finns lärare som är osäkra på bedömning och betygssättning. Rektorn och lärarna uttrycker en osäkerhet om alla lärare bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Rektorn uppger sig ha en plan för att höja bedömningarnas och betygssättningens kvalitet, men uttrycker att det finns mer kvar att göra inom det området.

Förutsättningar för att säkerställa en likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn ger små möjligheter till lärarna att samverka med varandra och använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Visserligen finns forum för sambedömning vid nationella prov, enligt rektorn, men utöver detta är diskussioner kring bedömningar företrädesvis spontana. Lärarna beskriver bedömning som ett ensamarbete. Därigenom finns ingen systematik för sambedömning utan det blir upp till varje lärare att signalera när de behöver hjälp. En lärare förklarar hur bedömningsprocessen går till och vad som avgör när sambedömning blir aktuell: "Ibland vet man ju till hundra procent att det är ett C till exempel, medan man ibland inte vet om det är ett F eller ett E. Då måste man diskutera. [...] Man måste säga till om man behöver hjälp med sambedömning."

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i låg utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger förutsättningar att samverka och använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar.

Enligt Skolverkets allmänna råd med kommentarer om Betyg och betygssättning har rektorn en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga omdömen och betyg.⁴ Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

I råden framkommer även att sambedömning är ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet, eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till. Ett professionellt samtal om utformningen av ändamålsenliga bedömningssituationer och bedömning av olika underlag kan förbättra likvärdigheten. Lärare kan även diskutera hur olika underlag kan värderas i förhållande till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav samt utifrån den undervisning som har bedrivits.

Vid betygssättningen analyserar och värderar läraren kvaliteten på elevens kunnande utifrån kunskapskraven och avgör vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.⁵ Det är viktigt att det betyg som läraren sätter speglar kvaliteten på elevens kunnande i slutet av ett område eller moment. Enligt läroplanen ska läraren ta hänsyn till all tillgänglig information vid betygssättningen. Med all tillgänglig information menas allt kunnande eleverna har visat i olika situationer och som är giltigt i förhållande till kunskapskraven i vid tiden för betygssättningen

Skolinspektionens bedömning är att rektorn, i samarbete med lärarna, snarast behöver inleda ett utvecklingsarbete för att ge lärarna förutsättningar att samverka

⁴ Skolverket, *Betyg och betygssättning*. Skolverkets allmänna råd med kommentarer. (Stockholm: Fritzes, 2018), sid 22f

⁵ Skolverket, *Betyg och betygssättning*. Skolverkets allmänna råd med kommentarer. (Stockholm: Fritzes, 2018), sid 32.

och använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. I nuläget har rektorn inte säkerställt att alla lärare bedömer elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven. Ett sätt att säkerställa likvärdigheten mellan lärare är att skapa gemensamma forum för att diskutera bedömningsfrågor, inte bara i samband med nationella prov. Dessa forum bör ske med regelbundenhet. Genom diskussioner kan lärare öka sin samsyn över hur elevprestationer ska värderas. En ökad samsyn innebär dock inte per automatik att lärarna värderar en elevprestation på samma sätt. Däremot kan diskussioner som strävar mot en samsyn bidra till att synliggöra lärares olika sätt att uppfatta kriterier och kravnivåer.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Beslutsfattare

Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Anna Tegström

Föredragande

Signerat av: Anna Tegström

I handläggningen av ärendet har även Britta Seeger och Linnea Lundberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 3 lektionsobservationer
- 4 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 15 och 17 oktober 2018. Rektorsintervjun genomfördes den 19 oktober 2018. Besöket genomfördes av utredarna Anna Tegström och Britta Seeger.

Bergaskolan är en skola som omfattar förskoleklass till och med årskurs 6. Skolan är centralt belägen i Kiruna och har cirka 150 elever. Vid skolan finns två arbetslag; ett omfattar lärare från förskoleklass till och med årskurs 3. Det andra arbetslaget består av lärare för årskurs 4-6. Skolan leds av en rektor.